

N:o 154.

Af herr **E. Räf**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående medling i arbetstvister.

I anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 84 med förslag till lag angående medling i arbetstvister, har jag tagit mig friheten väcka följande motion.

Det förefaller, som detta lagförslag i intet afseende skulle vara bättre än det för 1903 års Riksdag framlagda, men icke godkända förslaget, utan i vissa afseenden till och med mindre tillfredsställande för respektive parter. Jag skall i detta afseende härmed lämna ordet till ett af arbetarnes eget organ, svenska arbetareförbundets tidning, »Arbetare-Tidningen», som i följande ord angifver, hvad han anser vara orsakerna till missnöjet med kommittéförslaget, hvilka ord också måste anses gälla Kungl. Maj:ts förslag, då detta uti berörda paragrafer är lika med kommitténs. Tidningen skriver:

»Beträffande kommitténs sammansättning kunna vi ej underlåta att gifva uttryck åt vår förvåning öfver, att, då här är fråga om en lag, som berör på det närmaste Sveriges arbetare i allmänhet, endast en arbetarerepresentant tillkallas, och denne ende utgöres af en medlem af socialdemokratiska partiet.

Enligt den officiella statistiken uppgick år 1903 antalet industri- och handtverksarbetare i vårt land till cirka 320,000. Hela den socialistiska landsorganisationen räknar — enligt uppgift från socialistiskt håll — endast 80,000 medlemmar, hvilket antal dock säkerligen tarfvar åtskillig reduktion för att motsvara den verkliga medlemssiffran. Enligt

de anförda statistiska uppgifterna skulle emellertid den socialistiska landsorganisationen omfatta endast omkring 25 procent af alla Sveriges industri- och handtverksarbetare. Ensamt dessa 25 procent beredas nu tillfälle att yttra sig om det betydelsefulla lagförslaget. De öfriga 75 procenten af oorganiserade eller till svenska arbetareförbundet hörande arbetare — den stora massan af landets industri- och handtverksarbetare — *negligeras totalt*. Icke en enda arbetare från det lägret utses att uttala sig om ett förslag, som dock, om det blir gällande lag, kommer att beröra *alla* arbetare i riket, ej endast de 25 procenten socialister.

Den rätta proportionen hade gifvetvis varit den, att en arbetare tillkallats från hvardera af de tre grupperna; en från den socialistiska landsorganisationen, en från svenska arbetareförbundet och en från de oorganiserade arbetarne. Svenska arbetareförbundet är numer ej så obetydligt, att det ej alls är att räkna med. Vid verkstadskonflikten förra året lystrade ej mindre än cirka 7,000 af de utaf konflikten berörda arbetarne till den paroll, som af förbundet afgafs vid stridens början.

En olämplig omformulering af § 1.

Paragraf 1 i Kungl. Maj:ts lagförslag i ämnet vid 1903 års riksdag var af följande lydelse:

»För hvart och ett af de distrikt, i hvilka riket för sådant ändamål af Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att söka verka för lösning af tvister mellan arbetsgifvare och arbetare eller mellan olika grupper af arbetare.»

Sammansatta stats- och lagutskottet förordade bifall till denna ordalydelse af paragrafen och Andra Kammaren beslöt *godkänna* densamma med 109 röster mot 88. Äfven förliknings- och skiljenämndskommittén af år 1899 hade på enahanda sätt formulerat den ifrågasvarande paragrafen. I det nya kommittéförslaget har dock nu vidtagits den förändringen, att orden: »mellan olika grupper af arbetare» helt och hållet *uteslutits* ur paragrafen. Som motiv för uteslutningen af de berörda orden ha kommittéerade i sitt utlåtande anført, att »det allmänna saknar anledning att, på sätt det föreliggande lagförslaget angifver, ingripa i tvister vare sig mellan olika arbetsgifvare eller mellan olika grupper af arbetare, förrän dessa tvister utvecklats till konflikter mellan arbetsgifvare och arbetare, enär de först då blifva af beskaffenhet att verka störande på arbetsförhållandena.»

I likhet med hvad som i *Aftonbladet* förut framhållits, anse äfven

vi, att det vore ytterst oklokt att ur § 1 borttaga de ifrågavarande orden. Ty det är ju ett allmänt känt sakförhållande, att ett ganska stort antal af de under senaste åren uppkomna arbetskonflikterna utgjorts af s. k. föreningsrättsstrider. Socialistiska arbetare på en viss arbetsplats söka intvinga arbetskamrater i de socialistiska fackföreningarna, och dessa intvingningsförsök resultera ofta i, att de socialistiska arbetarne proklamera strejk och »blockad» för att nå sitt syftemål. Enligt kommitterades förslag skulle nu förlikningsmannen i dylika fall *icke* ingripa. Fastän det uttryckligen i § 2 säges, att hans uppgift är att söka »förekomma störande afbrott i arbetet», skall han likväl lugnt åse, huru socialisterna trakassera och förfölja icke-socialistiska kamrater, och han skall icke inskrida, förrän en sådan »tvist» mellan grupper af arbetare blifvit af den beskaffenhet, att »den verkar störande på arbetsförhållandet». Om däremot en arbetsgifvare skulle förbjuda sina arbetare att tillhöra en viss förening och konflikt på grund häraf hotar uppstå, så skall förlikningsmannen *omedelbart* ingripa på grund af, att här är fråga om en »tvist mellan arbetsgifvare och arbetare».

Vi tro emellertid, att Riksdagen ej skall antaga en lag, som indirekt skulle komma att skydda den förhålliga, socialistiska förföljelsetaktiken.)* Socialisterna önska naturligtvis ej, att förlikningsmannen i dylika fall skall ingripa och framdraga inför allmänheten trakasserier, utan vill man i smyg fortsätta med att söka inpiska de icke-socialistiska arbetarne i fackföreningarna.

Mot kommittémajoritetens beslut att borttaga orden: »mellan olika grupper af arbetare» har ock en af ledamöterna, hr E. A. Magnusson, reserverat sig, emedan han anser detta tillägg vara af mycket stor betydelse.

Valet af ledamöterna i förliknings- och skiljenämnderna.

Kommittéerade ha äfven i ett annat afseende afvikit från Andra Kammarens beslut år 1903. Enligt kommitténs förslag skall förlikningsmannen ensam utse de »särskilda sakkunniga, som tillika med förlikningsmannen skola utgöra en nämnd för medlingens utförande». Dessa sakkunniga skulle, enligt det af Andra Kammaren vid 1903 års riksdag antagna förslaget, utses »till lika antal af *arbetsgifvarne* och *arbetarne*». Men kommittéerade ha nu, som nämndt, ansett, att förlikningsmannen skall tillsätta dessa sakkunniga.

*) Kursiveradt af motionären.

Ledamöterna i *skilje*-nämnden föreslå däremot, att kommitterade i § 7 skola utses af »de tvistande». På *hvilket* sätt detta val skall tillgå lämnar kommittén likväl ingen som helst anvisning. Detta är dock absolut nödvändigt, därest icke oreda och trassel rörande valet af dessa skiljemän skall uppstå vid, snart sagdt, *hvarje* tillfälle en skiljedom skall afkunnas. Om icke *alla* de af en arbetskonflikt berörda arbetarne på en viss arbetsplats få vara med om valet af skiljemännen, kan det inträffa, att de förklara sig ej komma att underkasta sig skiljenämndens utslag.»

Så långt »Arbetare-Tidningen».

Går man därefter äfven till den andra parten, arbetsgifvarne, så finner man i många fall ungefär samma missnöje där. Jag kunde i detta afseende anföra mycket uttömmande yttranden ur deras egna organ. Men jag förmodar saken är så allmänt bekant, att inga vittnesbörd göres behof.

I själfva verket synes således i det stora hela taget ingen af de parter, som förslaget skulle afse att tjäna, vara belåten därmed. Och om ett visst parti skulle ur helt andra synpunkter än arbetarens och arbetsgifvarens ändock finna med sin fördel förenligt, att förslaget blefve lag, så synes mig detta icke böra i större mån få inverka på Riksdagen till förslagets antagande, än hvad partiet i fråga förmår åstadkomma.

Det må vidare tillåtas mig erinra om, att icke ens 1903 års förslag kunde tillvinna sig vederbörande auktoritetens förtroende. Om man grundligare läser igenom länsstyrelsernas utlåtanden däröfver, så skall man finna, att ingen länsstyrelse hade ett fullständigt förtroende till detta förslag. De hafva visserligen ansett det välment och i många afseenden värdt att beaktas o. s. v., men detta är något helt annat än ett förtroendefullt förord för dess upphöjande till lag. Jag skall emellertid härmed taga mig friheten i korthet anföra, hvad de sagt, hvilka yttrat sig i mera bestämd form. Sålunda säger öfverståthållareämbetet i *Stockholms stad*:

»Öfverståthållareämbetet är alltså icke benäget att vänta sig synnerligen stora resultat af hela den föreslagna lagstiftningen»; landshöfdingeämbetet i *Stockholms län* säger, att syftet med denna lagstiftning torde, »svårigen kunna vinnas genom den föreslagna förordningen», och att endast genom »obligatoriskt skiljedomsförfarande — — — arbetsinställelse vare sig från arbetsgifvare eller arbetare lär kunna förhindras»; landshöfdingeämbetet i *Uppsala län* meddelar, att »arbetsgifvare och arbetare hafva redt sig ganska bra på »egen hand» förut, och att er-

farenheten inom länet icke gifver stöd för det antagandet, att kommitterades förslag om anställande af förlikningsmän ännu är af behovet påkalladt»; landshöfdingeämbetet i *Södermanlands län* säger, att det »ej vågar hoppas, att den föreslagna lagstiftningen om medling i arbetaretvister skall åtminstone under den närmaste framtiden medföra mera afsevärda verkningar till förebyggande af sådana tvister»; landshöfdingeämbetet i *Jönköpings län* anser med hänsyn till erfarenheterna i utlandet, att man »knappast vågar göra sig några större förväntningar om verkningarna af det nu föreliggande förslaget»; landshöfdingeämbetet i *Kalmar län* är »för öfrigt icke alldeles öfvertygad, att ifrågavarande institution — den må anordnas på ena eller andra sättet — skall kunna uträtta det gagn, som därmed åsyftas»; landshöfdingeämbetet i *Skaraborgs län* säger, att man »ingalunda vågar hysa stora förhoppningar om lagbestämmelsers förmåga att förekomma och lösa tvister mellan arbetsgivare och arbetare» och landshöfdingeämbetet i *Västernorrlands län* uttalar, att »föga förhoppning finnes för det antagandet, att statens mellankomst i medlande syfte skall kunna något uträtta».

Och att dessa myndigheters utlåtande skulle blifva gynsamare för 1906 års förslag, det har man ingen som helst anledning förmoda.

Landshöfdingeämbetet i *Jönköpings län* grundar i viss mån sitt utlåtande på de erfarenheter dylika lagar gifvit i utlandet. Och äfven jag tror, att man bör taga all hänsyn till dessa erfarenheter. Med hänvisning till en bilaga, som åtföljde det kommittébetänkande, hvilket låg till grund för 1903 års förslag, beder jag i detta hänseende få erinra om

»att särskild skiljedom på sista tiden förlorat kredit i *England*, åtminstone hvad de större konflikterna, intressetvisterna, beträffar», då under åren 1896—97 och 1898 reglerandet där skedde genom skiljedom i respektive 2, 1,6 och 1,9 samt genom medling eller förlikning i 3,1 och 4 procent af samtliga tvister, att, hvad *Kanada* beträffar, dylik lag, så långt man har sig fullt bekant, visat sig »fullständigt resultatlös»; att en dylik lag i *Nya Sydwaless* »förblef så godt som en död bokstaf», tills han i mars 1896 upphörde att gälla; att »de flesta af dessa amerikanska lagar tyckas emellertid hafva föga uträttat», hvilket vill säga, att de i 1,5 procent af alla tvister fört förhandlingarna till ett lyckligt resultat; att »de jämförelsevis obetydliga resultat lagen i *Frankrike* hittills åstadkommit anses bero på »diverse förhållanden, som man genom nytt lagförslag, antaget i slutet af år 1900, sökt afhjälpa; att dylik lag af år 1900 i *Schweiz* »mottagits med så föga sympati af de organiserade arbetarna, att de sökt anlita allmän folkomröstning för att få den för-

kastad»; att »de tyska industridomstolarne ännu icke ha förskaffat sig något synnerligen stort förtroende på intressetvisternas område, ehuru det visserligen befinner sig i tillväxt», hvilket vill säga, att 4-års-perioden 1893—1896 inträffade respektive 116, 131, 204 och 483 arbetsinställelser med respektive 3, 7, 13 och 18 eller 2,6, 5,4, 6 och 3,7 procent genom dessa domstolar uppnådda öfverenskommelser; att i *Italien* »endast uti 1 strejk af årets 217 hade ett kollegium inskridit och åvägbrakt lönehöjning» och att i *Österrike* »vid den enda arbetsinställelse, vid hvilken lagen kommit till användning — — — misslyckades institutionen att åstadkomma uppgörelse» o. s. v.

(Samtliga ofvanstående citat äro ordagrant återgifna ur nyss omnämnde bilaga.)

Slutligen torde man ej böra förbise, att det nu framlagda lagförslagets antagande äfven förutsätter af Kungl. Maj:t förordnade förlikningsmän i de olika distrikten. Utan att ingå på några reflexioner angående vissa betänkligheter, som kunna göra sig gällande i afseende på ett sådant förordnande, kan man dock i lagförslagets beskaffenhet redan på förhand blifva fullt viss om, att dessa förlikningsmän i allvarligare fall ingenting kunna uträtta, då de sakna hvarje allvarligt maktmedel att göra sin vilja åtlydd. Och att utan några som helst garantier för en motsvarande samhällsnyttig effektivitet ytterligare öka vår ämbetsmannakår och därmed statens utgifter, det kan jag icke finna förenligt med en god utveckling och hushållning.

Emellertid har jag med det sagda ingalunda velat afvisa all tanke om lagstiftning på detta område. Jag har endast velat visa, att det nu föreliggande lagförslaget icke är af den beskaffenhet, att det bör upphöjas till lag. Och detta förnämligast på den grund, att det saknar en lags första förutsättning, nämligen förpliktelse till efterlefnad för afsedda parter.

Själaf har jag två år å rad, nämligen vid 1904 och 1905 års lagtima riksdagar, motionerat om skrifvelse till Kungl. Maj:t i syfte att få ett lagförslag utarbetadt, som med ömsesidig, förpliktande verkan bestämde, huru förhandlingar skola föras samt tvister afgöras mellan å ena sidan arbetareorganisationer och å andra sidan arbetsgifvare, tillhörande eller icke tillhörande arbetsgifvareorganisationer. Och fortfarande är jag af den meningen, att den anvisning, som jag i dessa motioner söker antyda, skall gifva någon ledning till fredliga och afgörande förhandlingar och tvisters afgörande mellan här afsedda parter.

På grund af det sagda och med hänsyn till frågans nuvarande läge, beder jag härmed vördsammast få anhålla,

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:t nådiga proposition n:o 84, måtte i skrifvelse anhålla, det Kungl. Maj:t täckes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag, innehållande sådana bestämmelser rörande förhandlingar och tvister om arbetsaftal, att ett rättsligt bindande slut i hvarje särskildt fall måtte kunna ernås.

Stockholm den 27 mars 1906.

E. Räf.
